Bundesministerium
Bildung, Wissenschaft
und Forschung

Slova i glasovi

Kada se djeci čita, to predstavlja njihovo prvo iskustvo s pismom. Tom prilikom se budi njihovo interesovanje za slova i djeca počinju razumijevati da slova obrazuju pojedinačne zvukove. Djeca često ciljano pitaju za slova ili su sretna kad prepoznaju poznata slova u svakodnevnom životu. Da bi se ovo područje što bolje razvilo, treba ponuditi slova u kontekstu igara za fonološku svijest.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Pravljenje posuda sa slovima:** U tu se svrhu kartice sa slovima zalijepe na providne posude, a posude napune malim predmetima koje počinju na to slovo.
- **Igra riječi:** Npr. hiperonim (nadređena riječ) „životinja“, koje nam životinje padaju na pamet? Naizmjenično se navode nazivi životinja, a posljednje slovo dijete/odrasla osoba mora da naglasi i to slovo treba da bude prvo u novom nazivu životinje, npr. pa**s** – **S**: sov**a** – **A**: aligato**r** – **R**: rib**a** itd. (drugi hiperonimi npr. namirnice, odjeća, igračke, alat itd.)

Okvirni uslovi za podršku u svakodnevnom životu

Šta roditelji/staratelji trebaju uzeti u obzir?

- Podrška treba biti zabavna i kroz igru!
- Uključite podršku u svakodnevni porodični život!
- Podrška se treba odvijati u malim koracima koje je lako savladati.
- Često ponavljanje je korisno!
- Budite strpljivi i nemojte izlagati dijete pritisku.
- Hvalite ga i motivirajte dovoljno i neposredno!
- Kad pogriješi, pažljivo ga ispravite! Vaše dijete bi trebalo stalno doživljavati uspjehe.

Savjeti za roditelje i staratelje

Skrining prije polaska u školu služi za obezbjeđivanje što boljeg početka za Vaše dijete.

Ovdje ćete pronaći praktične primjere kako da eventualno podržite svoje dijete na najbolji mogući način. Za uspjeh se moraju uzeti u obzir navedeni uslovi u roditeljskom i porodičnom okruženju.

Bosanski/Bosnisch

Fonologija

Fonološka svijest je, između ostalog, vještina dijeljenja riječi u slogove, oblikovanja stihova i prepoznavanje glasova u riječima. Naročito je važno razumijevanje govornih zvukova, koje se obično razvija u vezi s iskustvima ranog upoznavanja pisanih riječi. Fonološka svijest, zajedno sa sposobnošću brzog pronalaženja riječi, važna je vještina na početku usvajanja pismenog jezika.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Razbrajalice:** Odrasli nude djetetu razbrajalicu ili ih dijete samo izabere i izgovara/vježba, npr: „Eci, peci, pec, ti si mali zec...“
- **Igra s kockicom:** Pronalaženje riječi s jednim, dva ili tri sloga tako što se broj slogova „izvlači kockicom“ (maksimalno 3 sloga – npr. jednosložna riječ: pas; dvosložna riječ: ma-ca; trosložna riječ: ma-či-ći)
- **Slova:** Debelom olovkom napisati velika slova na papir A4 formata i zalijepiti ga ljepljivom trakom na neki predmet, npr. „S“ na stolicu.

Poznavanje količina i brojeva

Već bebe obraćaju pažnju na količine („*koliko*“), mnogo prije nego što shvate brojeve. U svakodnevnom životu djeca veoma rano dolaze u kontakt s brojkama. Kada se na tanjiru nalaze još tri kolača i istovremeno navede riječ za broj (= *tri*), ova se riječ može povezati sa zapaženom količinom. Djeca razumiju riječi „*više*“ i „*manje*“ ili „*veći*“ i „*manji*“ i mogu koristiti to znanje ne samo za poređenje količina, već i za poređenje izgovorenih i napisanih brojeva.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Brojanje, dijeljenje, zapažanje različitih količina:** npr. prilikom kupovine dijete stavlja robu u kolica i glasno izgovara količine: **2** (**dvije**) jabuke, **1** (**jedno**) pakovanje mlijeka, **3** (**tri**) jaja itd.
- **Spontano zapažanje količina na osnovu materijala iz svakodnevnog života:** Djecu treba podsticati da spontano zapažaju/procjenjuju broj predočenih predmeta i da ih zatim izbroje radi provjere.

Brojanje

Procesi brojanja i strukturiranja kvantiteta osnovni su za razvoj matematičkih vještina. Još prije školske dobi djeca znaju da se svakom predmetu koji se broji mora dodijeliti riječ za broj. Oni već znaju i redoslijed riječi za brojeve do 10 i više. Uz odgovarajuću vježbu brojanje može postati fleksibilnije.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Skupljanje materijala iz prirode:** (npr. lišća, grančica, cvijeća, itd.) za vrijeme šetnje, a **potom njihovo brojanje**.
- **Svakodnevne situacije:** npr. postavljanje stola: „Koliko tanjira nam je potrebno danas?“

Radna memorija

Radna memorija je vještina kratkoročnog pamćenja važnih informacija radi njihovog korišćenja za rešavanje zadataka. Kada dijete želi, npr. ispričati neki doživljaj, mora za vrijeme pričanja u radnoj memoriji zadržati koje sadržaje je već ispričalo i koje još želi ispričati. Ova vještna je važna za brojne svakodnevne aktivnosti, ali naročit značaj ima za učenje čitanja, pisanja i računanja.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Pakovanje kofera:** „U kofer pakujem jedan ...“, sljedeći koji je na redu navodi novi predmet i sve već spakovane predmete. Igra se završava kada dijete zamijeni redosljed ili izostavi neki predmet.
- **Igra pamćenja:** Ova igra se može igrati s istim ili različitim predmetima iz svakodnevnog života. Staviti npr. 5 bojica, dijete treba da zapamti predmete i njihov redoslijed: dijete zatvara oči i broj ili redoslijed predmeta se promjeni; dijete otvara oči i treba da kaže šta je promijenjeno.

Radne navike (pažnja) – istrajnost i pažljivost

Još prije škole djeca razvijaju radne navike koje im omogućavaju da preuzmu zadatke koje nisu sama odabrala i završe ih uz upornost i preciznost.

Radne navike (pažnja) – motivacija

U godini prije predškolske djeca sve bolje znaju da dovedu svoje aktivnosti do kraja čak i kada im popusti motivacija. Iako u početku zavise od ljubazne podrške odraslih, vremenom razvijaju sve bolje strategije da sami sebe motiviraju.

Mogućnosti za podršku radnih navika u svakodnevnom životu:

Područja sposobnosti upornosti, pažljivosti i motivacije uvijek treba podržavati zajedno! **Ako je moguće, ne prekidati aktivnosti djeteta** (npr. zato što su odrasli postali nestrpljivi)!

- **Podržavati samostalnost u svakodnevnim aktivnostima:** samostalno oblačenje i skidanje, sipanje napitaka, mazanje na hljeb, pomaganje u domaćinstvu (npr. postavljanje stola);
- Ohrabrivati dijete da **završi započete aktivnosti** (npr. neku građevinu od igračaka, crtež, igranje društvene igre do kraja).

Grafomotorika

Grafomotorika označava vještinu crtanja olovkom znakova i oblika na papiru. Više od kreativnog slikanja, koje je takođe vrlo važno u razvoju predškolskog uzrasta, dobro uvježbana grafomotorika olakšava učenje pisanja.

Mogućnosti podrške ove vještine u svakodnevnici:

- **Staviti na raspolaganje raznovrstan pribor za crtanje, bojenje i ručni rad**
- **Zajedničko bojenje, crtanje i ručni rad**
- **Jačanje muskulature šaka i prstiju,** npr. gnječenjem testa ili plastelina, cijepanjem papira